

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Biserica noastră la Monarhia.

Budapesta, 22 August n.

Luni în 20 August, în ziua istorică a sfântului Ștefan, a întemeietorului regatului ungar și a răspânditorului legii lui Cristos printre concețenii noștri maghiari, s'a dat bisericii române gr. or. din patrie prilejul de a-și exprima omagiile sale cele mai profunde în fața craiului și stăpânului nostru, a viteazului și tinărului rege Carol IV. Ziua de 20 August, care simbolizează în istoria patriei noastre pacea și iubirea propovăduită prin legea creștinească, precum și condițiile și atribuțiile independenței și libertății politice și constituționale, — a ales-o înțeleptul și iubitul nostru rege, nu numai pentru a grăbi prin denumirea unui nou guvern realizarea cât mai repede a tuturor reformelor politice și sociale, promise deja cu luni de zile mai înainte, pentru promovarea fericirii și bunăstării tuturor popoarelor din patrie, ci a designat-o și pentru a primi omagiile, simțămintele de credință, devotament și alipire neclintită către tron și patrie a bisericii române gr. or. din Ungaria și astfel drept răsplătă pentru a asigura pe toți credincioșii acestei biserici, că drepturile lor câștigate în trecut, de cari s'au făcut vrednici și prin potopul de sânge vărsat în acest îngrozitor război, le va ținea și respecta cu sfințenie.

Credința tradițională și alipirea neștrămutată către tron și patrie a poporului românesc dela noi, sădită și cultivată în sufletul său din capul locului și până în ziua de azi șiruri neîntrerupte de veacuri de legea și biserica sa, — și astfel în prima linie de biserica română gr.-or. din patrie, — a devenit un fel de dogmă nealterabilă la fiii și credincioșii bisericii noastre gr. or. Devotamentul, credința și alipirea aceasta către casa domnitoare și către țară au dovedit-o fiii neamului nostru în totdeauna în trecut și au dat la tot pasul cele mai strălucite probe despre aceste virtuți ale lor mai ales în decursul războiului mondial. Faptele și vitejiile poporului nostru grăesc destul de elocvent în privința aceasta.

Exprimarea prin cuvinte și în formă oficială a devotamentului și alipirii, a simțămintelor celor mai omagiale față de tinărul și noul nostru rege Carol IV era plănuită să se facă din partea bisericii române gr. or. din patrie încă în săptămâna patimilor, așa dară în preajma Inverii, a sărbătorii păcii creștinești. Dacă aceasta nu s'a întâmplat atunci, ci s'a amânat până la o altă sărbătoare a păcii, legată mai strâns de sufletul și istoria patriei noastre, care a fost sărbătoarea sfântului Ștefan din 20 August, — este de a se atribui iubirii mai mult ca părintești a regelui nostru față de supușii săi, care a ținut contul convenit de simțămintele religioase ale poporului nostru și nu a voit, ca fiii temători

de Dumnezeu ai bisericii noastre să rămână tocmai la sărbătorile mari ale Paștilor fără vlădici în mijlocul lor și astfel a dispensat, la cererea Esceleței Sale, dlui Arhiepiscop și Mitropolit *Vasilie Mangra*, corpul nostru episcopesc de a se prezenta în săptămâna mare în fața Maiestății Sale, rămânând, ca cu altă ocazie să primească în audiență corpul episcopilor români gr. or.

Maiestatea Sa a încunoștițat încă din Reichenau prin cancelaria sa de cabinet pe Esceleța Sa, domnul Arhiepiscop și Mitropolit *Vasilie Mangra*, că în 20 August st. n. va primi în audiență corpul episcopilor români gr. or. din patrie. Esceleța Sa, care se afla în Tátrafüred, a luat imediat dispozițiile de lipsă, pentruca deputațiunea ce avea să o conducă în fața Maiestății Sale, încă Duminecă seara în 19 August să se întrunească la Budapesta. A doua zi la 12 ore s'a prezentat apoi în fața Maiestății Sale în castelul regal din Buda, sub conducerea Esceleței Sale, d-lui Arhiepiscop și Mitropolit *Vasilie Mangra*, deputațiunea, care reprezenta biserica română gr. or. din patrie și constă din următorii membri: episcopul dela Arad *Ioan I. Papp*; episcopul dela Caransebeș *Dr. E. Miron Cristea*; arhimandritul din Caransebeș *Filaret Musta*; arhimandritul din Sibiu *Dr. Eusebiu R. Roșca* și protosincelul *Roman R. Ciorogariu*.

Capul și șeful bisericii noastre, Mitropolitul *Vasilie Mangra*, adânc pătruns de însemnătatea momentului rosti în numele corpului episcopesc român gr. or. din patrie următoarele cuvinte istorice la adresa Maiestății Sale:

Maiestate Regală și Imperială!

Prea grațioase Stăpâne!

«Cu o dorință nespuse de puternică am căutat prilejul de a veni înaintea feței prea grațioase a Maiestății Voastre, pentru ca să salutăm pe Maiestatea Voastră cu cea mai profundă supunere omagială în numele bisericii române gr.-or. din patrie și pentruca cu cuvinte vii să putem da expresiune acelor sentimente ale noastre de cea mai adâncă lealitate, cari stăpânesc biserica noastră față de persoana prea înaltă și față de tronul glorios al Maiestății Voastre.

Biserica română gr.-or. din patrie printre toate împrejurările vieții a dat probe așa de strălucite despre credința și alipirea sa față de gloriosul tron, încât această virtute cetățenească întotdeauna a întâmpinat recunoștința cea mai înaltă din partea marelui și gloriosului împărat și rege, a fericitului în Domnul unchiu mare al Maiestății Voastre, mulțumită îngrijirii părintești a căruia și bunăvoinței legislației ungare și-a primit biserica noastră autonomia și organizația constituțională, de ale cărei roade binecuvântate se bucură în prezent.

Maiestatea Voastră în calitate de beliduce învingător, ținând într-o mână

sabia vitează, scoasă pentru respingerea dușmanului, iar în cealaltă mână ramura de maslin a păcii, pe baza experiențelor câștigate «de visu», V'ați convins despre credința și vitejia, cu care fiii poporului român, împreună cu ceilalți fii ai patriei, își jertfesc viața și sângele întru apărarea tronului și patriei.

Și când ne luăm îndrăsneala să dăm expresie — deși numai prin niște cuvinte slabe — credinții noastre neclintite și alipirii noastre pline de iubire față de tronul prea înalt al Maiestății Voastre și față de augusta casă domnitoare, — Vă rugăm totdeodată, Maiestate, cu cel mai adânc respect, să binevoiți prea grațios a împărtași de prea înalta grație suverană și de sprijinul puternic al Maiestății Voastre, biserica noastră străbună, expusă la multe neajunsuri.

Corpul episcopilor români gr.-or. simte adânc greutatea datorințelor sale, mai ales în vremurile grele de azi și asigură pe Maiestatea Voastră, că împreună cu preoțimea și credincioșii săi va servi întotdeauna cu credință și cu cea mai deplină abnegațiune pe Maiestatea Voastră și cauza sfântă a patriei noastre ungare. Dumnezeu să Vă binecuvinte și să Vă păzească, Maiestate, spre fericirea supușilor credincioși! Să trăiți, Maiestate!

Regele, care a ascultat cu cea mai mare atențiune și cu cea mai deplină bucurie cuvintele blânde și pătrunzătoare, cari prin rostul capului său firesc veneau în realitate din adâncul inimii și sufletului întregului popor român gr. or. din patrie, conștiu de interesele și datorințele sale, — adânc emoționat de răsunetul adevărilor auzite și dovedite și justificate și prin propriile experiențe ale Maiestății Sale, răspunde cu glasul convingerii bărbătești, al mulțumirii sufletești și al bucuriei celei mai adevărate următoarele:

«Cu adevărată bucurie și cu mulțumire sufletească primesc salutul Domniilor Voastre și nu voi uita, că în vremurile grele, dar glorioase de azi, corpul episcopesc al bisericii române gr. or. și în numele preoțimii și credincioșilor săi a căutat prilejul, de a da din nou dovadă despre credința sa patriotică și alipirea sa neclintită. Din inimă Vă mulțumesc pentru aceasta D-Voastre și celor ce V'au trimis. Credința și munca patriotică răsplătin-du-Vo cu mulțumita și recunoștința mea adevărată, asigur pe fiecare membru al bisericii române gr.-or., că doresc să respectez pentru totdeauna religia și drepturile bisericii D-Voastră».

După acest răspuns regele, a cărui față, ținută și cuvinte deopotrivă arătau, că este adânc pătruns și convins de adevărul și realitatea celor auzite și rostite de dânsul, agrăi pe rând cu multă afabilitate și bunăvoință pe toți membrii deputațiunii.

Aceasta este descrierea fidelă a felului, cum a decurs exprimarea oma-

giilor celor mai profunde ale bisericii române gr. or. din patrie față de noul nostru rege Carol IV. Nu s'a întâmplat înaintea regelui nostru nici mai mult, nici mai puțin. Aceea ce am descris însă în șirele noastre, este un fapt de o deosebită importanță istorică, pe care istoriograful viitor nu-l va putea lăsa nebăgat în seamă și neexploatat la descrierea fidelă și explicarea corectă a evenimentelor mari de azi, în legătură cu neamul și biserica noastră din patrie. (Va urma).

Noul guvern. După știrile pe cari le aflăm în ziarele din capitală, contele Apponyi, care se află încă la moșia sa, bolnav, a trimis vorbă domnului Dr. Alexandru Wekerle, că rămâne ministru de culte și instrucțiune publică și sub președinția noului șef de cabinet, și astfel noul guvern e complet, după ce toți ministrii rămân în posturile avute, chiar și ministrul de finanțe Dr. Gratz, despre care se știe, că se duce îndărăt în ministerul de externe și că locul său îl ia însuși ministrul president. Nu s'a făcut deci și deocamdată nici nu se va face altă schimbare în guvern, decât cea făcută: înlocuirea contelui Esterházy cu Wekerle, și apoi ridicarea contelui Hadik Iános, presidentul de ministru fără portofoliu al alimentării poporului. Autografele prealalte referitoare la numirea noului guvern, au fost publicate Vineri în foaia oficială din Budapesta. Terminul convocării dietei încă nu e stabilit; se crede însă, că abea pe la finea lui Septembrie se va putea proceda la convocarea ei, fiindcă intențiunile ministrului Vázsonyi sunt acelea, de a-i prezenta atunci proiectul de lege despre dreptul electoral. Misiunea guvernului e adecă și acuma aceea, de a face întâi de toate legea electorală, la care se lucrează. O compune ministrul Vázsonyi.

Ordinul lui Apponyi.

Ziarul «Népszava», organ al partidului social-democrat din Ungaria, a publicat în numărul din 19 August următorul articol de fond în chestia măsurilor luate din partea ministrului de culte și instrucțiune publică față de pedagogiile și școlile române:

Incepe deja!.. Cine începe? Apponyi! Ce începe? Aceea ce a săvârșit cu mare succes pe vremea guvernului coaliției de rea amintire: procedura tătarească față de masele naționaliste, cari formează aproape jumătate din populațiunea țării, revoltarea masselor naționaliste în contra statului ungar și prin aceasta împedarea oricărei dezvoltări democratice.

Am scris mai deunăzi despre aceea, că Apponyi a dat ordinațiune, prin care oprește deschiderea institutelor de pedagogie confesionale române la începutul anului școlar. La știrea aceasta a venit mai târziu explicarea, dată din partea guvernului, că nu e vorba despre închiderea institutelor pedagogice, ci numai despre alegerea personalului potrivit, și aceasta provoacă întârziere; dar la timp potrivit se vor deschide aceste institute. Inșă fiecare e în curat cu aceea, că dispozițiile acestea sunt îndreptate într'acolo, ca institutele pedagogice române să fie prefăcute în institute maghiarizatoare, și nu române.

Orđinațiunea aceasta o dublează acum Apponyi. Se vestește adecă, cumcă ministrul de culte și instrucțiune publică a adresat ordinațiune tuturor consistoarelor greco-catolice și greco-orientale române, în care le aduce la cunoștință, că: «în interesul siguranței statului maghiar și a națiunei», a decis *statificarea școalelor populare române*. «In școalele statificate vor fi aplicați astfel de învățători, cari înțeleg limba poporului. *Limba de învățământ va fi însă cea maghiară*. Ministrul a fost condus la luarea acestei hotărâri de împrejurarea, că cu ocaziunea invaziunii române foarte mulți învățători confesionali și comunali au manifestat purtare nepatriotică».

Dispoziția aceasta înseamnă atât, că se închid școalele elementare române și în locul lor se ridică astfel de școale elementare de stat, în cari limba de învățământ va fi cea maghiară, sau, în cari copiii nu în limba lor maternă vor fi instruiți în cunoștințele elementare. Singura excepție dela regula aceasta o formează *religia*, care și în viitor poate fi propusă românește. Sau, obiectul de învățământ, în care și Apponyi vrea să fie instruiți copiii, religia, va fi propusă în limba maternă a copiilor. Celelalte însă, într-o limbă streină și neînțeleasă pentru copiii români, ungurește. Urmarea acestei dispozițiuni, care va suferi naufragiu în urma faptelor vieții, mai tari decât toate ordinațiunile și legile, ar fi aceea, că copiii români nu și-ar însuși în școală nici cunoștințele cele mai elementare, numai pentruca să învețe ungurește, în schimb însă nu vor învăța bine nici ungurește, pentrucă doară limba streină nu poate fi învățată în școală, astfel, ca omul să o poată întrebuința permanent și cu fluiditate. Școală maghiară în sat românesc nu e simbolul maghiarizării, nu al lățiirei culturii, ci al *asuprirei naționale cu forța*. Școala, în care cocioasă față de cercul familiar, față de viața publică din stat, față cu publicitatea. În școală omul petrece o parte foarte mică a vieții; în cercul familiar, în sat, în societate, partea cea mai mare a vieții. Va vorbi deci limba aceea, pe care o vorbește împrejurimea sa, nu aceea, pe care se încearcă școala să i-o octroeze. Acestea sunt astfel de fapte psihologice și sociale, pe cari nu le poate slăbi ori lipsi de eficacitate nici un fel de dispoziție luată de autorități. Dispoziția lui Apponyi, dacă cumva guvernul peste tot nu se va spăria de pasul acesta primejdios și nesăbuit, nu va face maghiari din români, în schimb însă va forma *isvorul amărăciunii nemăsurate, al agitației și al revoltării*.

Dispoziția ministrului stă însă în contrast cu §-ul 17 din articolul de lege 44 din 1868, despre *egala îndreptățire a naționalităților*, în care paragraf se spun între altele următoarele:

«Succesul instrucțiunii publice fiind din punctul de vedere al educării publice și al buneistării publice scopul suprem și al statului, — e dator statul, după putință, să se îngrijască în institutele de învățământ ale statului, ca cetățenii de orice naționalitate ai patriei, dacă locuiesc împreună în masse mari compacte, să se poată desvolta în limba lor maternă, în apropierea ținuturilor locuite de ei».

E clar, că atunci, când Apponyi vrea să ridice în ținuturi locuite de români astfel de școale de stat, în cari limba de instrucție e cea maghiară, ajunge în conflict cu dispoziția aceasta a legii de naționalitate.

Când vreo națiune ori naționalitate e oprită să și folosească limba maternă, — aceasta constituie semnul cel mai evident al asuprirei naționaliste. Acuma, în anul al patrulea al războiului mondial, când lumea întreagă răsună de lozincă *dreptului de*

dispunere de sine al națiunilor, vrea ministrul de culte și instrucțiune publică să oprească copiii români dela întrebuințarea limbei lor materne! E sigur, că cu dispoziția aceasta a sa schimbă ca cu o lovitură dispoziția lumii, devenită în timpul din urmă mai prietenoasă față de monarhia austro-ungară, ridică pe cal pe rășboinicii din statele antantei și *îngreunează munca păcii*, pe care a inițiat-o cu succes atât de frumos și cu folos atât de mare, contele Czernin, ministrul de externe. Ordinațiunea lui Apponyi e *deadreptul atentat asupra politicii externe a monarhiei austro-ungare, abătută pe calea păcii*.

Dar politica șovinistă a lui Apponyi nu numai că conturbă năzuințele de pace ale politicii externe din monarhia austro-ungară, ci e acomodată să clatine și încrederea pusă în intențiunile democratice ale guvernului. Democrația, care ajunsă la granițele limbei maghiare, se preface deodată în politică asupritoare și despoietoare de drept, poată să fie cel mult o democrație falsă (talmi). Dreptul folosirii libere a limbei materne e unul dintre drepturile cele mai elementare și mai însemnate ale omului. Cu greu poate fi amicul investirei cu drepturi politice acela, care vrea să despoaie generația din desvoltare până și de dreptul folosirii libere a limbei materne! Nici nu mai vorbim despre aceea, că cum vrea Apponyi democrație în Ungaria, când mulțimile naționaliste, cari formează aproape jumătate din populațiune, vrea să le țină în o astfel de asuprire, că le ia până și școalele!

Intenționat nu am vorbit până aci despre aceea, că Apponyi își ascunde atacul îndreptat în contra naționalității române în mantaua statificării școalelor, și nici despre aceea, că procedura și-o motivează cu purtarea nepatriotică a unei părți din învățătoria română. Social-democrația așa tin, că instrucția populară e misiune de stat și de aceea locuim în țara de Apponyi au pretins foarte energic statificarea școalelor populare. Apponyi iarăși e aderentul instrucției confesionale și de numele său e legată crearea sistemului, care susține cu banii statului școalele confesionale. Și acum situația e aceea, că Apponyi statifică, iar noi, social-democrații, îl atacăm pentru aceasta și luăm în apărare școalele confesionale române, și de altcun negleș. Puține cuvinte am zis în contra, dacă ar veni cu programul statificării școalelor populare, deși ne-am ținea și atunci de dispoziția aceea a legii de naționalitate, care face de datorință statului ridicarea de școale, în cari se învață în limba maternă. Dar lui Apponyi nu-i trebuie acum caracterul de stat, ci acesta e bun numai, pentruca școala să fie abătută dela menirea ei de a lăți cunoștințe și degradată la *armă de maghiarizare forțată, la rolul de mijloc în lupta purtată cu mijloace nevrednice între popoare*. Cu toate că suntem aderentii principiarilor ai școalei de stat, dacă e să alegem între școala confesională cu învățător care instruează copiii în limba maternă, și între școala de stat cu învățător care nu instruează în limba maternă, alegem fără hesitare pe cea dintâi. Și tocmai în zilele acestea de importanță internațională și extraordinară de gingașe din punctul de vedere al sensibilității naționale, *protestăm* în contra punerii statului ungar în fața lumii în rolul despoietor de drept, în rolul de purtător de volnicie și de ură, pe care Apponyi l-a creat prin ordinațiunea sa!

Iar dacă au fost mulți învățători nepatriotici români, atunci pentru legarea românilor de țară nu aceasta e modalitatea, că o despoiem de drepturile cele mai elementare și mai naturale, ci aceea, că cu acordarea deplinei egalități de drept și a libertății, o convingem, că lucră în contra in-

teresului propriu, dacă devine necredincioasă față de stat. Sistemul lui Apponyi cu greu va fi acomodat să întărească și să creze acest sentiment. În acest înțeles cutezăm să afirmăm, că o astfel de politică naționalistă nu întărește statul ungar, ci slăbește temeliele suflatești, fără de cari nu poate să existe nici un stat. Contele Albert Apponyi face politică de răsturnare, nenațională, cu ofensiva sa îndreptată în contra școalelor române.

Propunerea de pace a Papei.

Nota pe care a trimis-o Papa dela Roma tuturor domnitorilor din statele beligerante și care Maiestății Sale, Monarhului nostru, a fost înmănată în 18 August n. prin nunțul papal din Viena, sună în traducere românească, făcută după traducerea autentică germană, publicată în ziarele din Viena, astfel:

Cătră căpeteniile supreme de stat ale popoarelor purtătoare de război!

Del ziua în care ne-am început pontificatul, în mijlocul grozăviilor înfricoșatului război, deslăntuit asupra Europei, ne-am propus înainte de toate ca scop: conservarea deplinei imparțialități față de toți beligeranții, cum se și cuvine aceluia, care e părinte comun și care îmbrățișează cu egală iubire pe toți copiii sei, ca să se năzuească neînterupt să arate binele față de toți, în cea mai mare măsură, fără considerare la persoană, fără deosebire de naționalitate sau religiuie, așa cum ne prescrie legea universală a misericordiei, precum și cel mai înalt oficiu preotesc, transmis nouă de Cristos, în fine cum reclamă în asemenea măsură și misiunea noastră de făcători de pace, neîntrelăsând nimica din aceea ce ne stă în putere și ce poate contribui, ca să se accelereze sfârșitul miseriei, prin încercarea făcută din partea noastră, ca popoarele și căpeteniile lor supreme să fie duse la determinări mai moderate, la precumpăniile calme ale păcii, la o pace dreaptă și durabilă.

Celce a urmărit activitatea noastră în cursul acestor trei ani de durere, tocmai acum esirați, a putut ușor să vadă, că deciziunile noastre de a conserva deplina imparțialitate și opere de binefacere am rămas credincioși, și ca nu am încetat niciodată să admoniem popoarele purtătoare de război și guvernele lor, să fie earăși frați, deși nu toate au fost făcute cunoscute publicității din câte am întreprins pentru ajungerea acestui scop atât de nobil. Pe la finea primului an de război am adresat națiunilor luptătoare cea mai vie admoniere, arătându-le afară de aceasta tuturora calea ce e de urmat, pentru a se ajunge la o pace solidă, onorifică pentru toți.

Glasul nostru din nefericire n'a fost auzit și războiul cu toate grozăviile sale a fost continuat în curs de alți doi ani în mod îndârjit. Ba a devenit chiar mai cumplit și s'a estins, pe uscat, pe ape, până și în aer. Se vedea desperarea și moartea deslăntuite deasupra orașelor neapărate, deasupra satelor pacinice, peste populațiunea fără scut, și nime nu poate măsura astăzi, cu cât se vor înmulți și întări suferințele tuturor, dacă se vor adăuga alte luni, ori ceea ce e și mai rău, alți ani, la acești trei ani plini de sânge.

Lumea civilisată să nu mai fie decât un câmp al morții? Și va alerga oare aceasta Europă glorioasă și înfloritoare, ca cuprinsă de nebulie generală, spre abis, făcându-și singură capăt vieții? În situația aceasta atât de desperată și în fața acestei primejdii mari, noi, cari nu urmărim intențiuni speciale politice, cari nu ascultăm de indemnurile vreunei dintre părțile beligerante și nu luăm în considerare nici interesele egoiste ale acestora, ci suntem conduși exclusiv de sentimentul supremei noastre datorințe ca părinte comun al credincioșilor și de rugămintele copiilor noștri, cari împoară mijlocirea noastră și cuvintele noastre de pace creătoare, de vocea umanității și a rațiunii: lăsăm să urmeze o nouă chemare la pace și ne adresăm cu stăruință aceluia, cari țin în mâinile lor destinele națiunilor.

Pentru a nu ne mai mărgini și pe mai departe la generalități, cum împrejurările ne-au arătat în trecut că ar fi consult, vrem să trecem acum la propuneri mai precise și mai executabile, invitând guvernele popoarelor beligerante, ca să se pună în înțelegere asupra următoarelor puncte, cari cum se pare, trebuie să fie temelile unei păci juste și durabile, lăsându-se în grija guvernelor, se precizeze ele mai de aproape propunerile acestea și să le întregească.

Prima idee fundamentală trebuie să

fie aceea, că *forța morală a dreptului* are să iee locul forței materiale. De aici urmează, că are să se stabilească o înțelegere justă a tuturora asupra reducerii înarmării, făcută deodată și reciproc, după anumite reguli și garanții, și anume, până la gradul necesar și suficient, pentru susținerea ordinii publice în fiecare stat. Mai departe, în locul forțelor luptătoare introducerea *judecătoriei arbitrare*, cu înalta ei importanță de asigurătoare a păcii în măsura determinărilor la cari se va ajunge, precum și stabilirea de anumite amenințări cu pedeapsă față de statele, cari s'ar împotrivi se supună chestiile internaționale deliberării arbitralului, ori a se supune sentinței croite. Cum s'a restabilit pe calea aceasta domnia dreptului, au să fie delatuate toate pedecile, cari stau în calea libertății comunicării dintre popoare, asigurându-se, asemenea prin reguli stabilite, adevărata libertate și comunitate a mărilor, ceea ce ar delătura multe motive provocatoare de conflicte, precum ar deschide și toate isvoarele noue ale bunăstării și progresului.

Ce se atinge de restituirea pagubelor și a cheltuelilor de război, nu vedem alte mijloace pentru deslegarea acestei chestiuni, decât acceptarea principiului general, de a se renunța la aceasta de tot și reciproc, ceea ce de altcun e justificat în urma binefacerilor nemăsurate, urmate din desarmare, cu atât mai vârtos, că continuarea acestei vărsări de sânge e de ne cuprins cu mintea exclusiv și numai din motive de natură economică. Dacă cumva, pentru tratarea abătătoare dela aceste propuneri a unor casuri anumite există motive speciale, acestea pot să fie precumpănite după dreptate și echitate.

Aceste înțelegeri de pace, cu favorurile nemăsurate isvorâte din ele, nu sunt însă posibile, fără cedarea reciprocă a teritoriilor ocupate în prezent. Prin urmare Germania trebuie se evacueze pe deplin Belgia, asigurându-se independența politică, militară și economică a statului acestuia față de orice putere; mai departe e de părăsit teritoriul francez, iar din partea celorlalți beligeranți tot așa au se fie restituite coloniile germane.

Ce privește chestiile teritoriale, ca de exemplu acelea, cari formează obiect de ceartă între Italia și Austria, precum și între Germania și Francia, există speranța, că părțile aflătoare în ceartă, precumpănind nemăsurate favoruri ale unei păci durabile, legată de desarmare, vor examina aceste chestii în spiritul prevenției, și nând cont, după cum am spus și la o ocaziune anterioară, de dorințele popoarelor, în cadrele dreptății și ale posibilității, și la cazul dat aducând interesele particulare în consonanță cu binele comun al marelui societăți omenești. Un asemenea spirit de echitate și dreptate va trebui să conducă și la esaminarea celorlalte chestii teritoriale și politice, mai ales la acelea, cari se refer la Armenia, la statele din Balcani, și la teritoriile cari au format cândva părți din regatul de odineoară al Poloniei, ale căru moșteniri nobile istorice, precum și suferințele avute în cursul actualului război, au trebuit se deștepte în mod just simpatiile națiunilor.

Acestea sunt bazele principale, pe cari, după cum credem, poate să fie clădită viitoarea ordine nouă a popoarelor. Ele așa sunt create, că fac imposibilă reînțoarcerea conflictelor asemănătoare și pregătesc rezolvarea chestiilor economice, atât de necesare pentru viitor și pentru bunul mers material al tuturor statelor beligerante.

Când vouă, celor ce în aceste casuri de grea cercare conduceți destinele națiunilor beligerante, vă aducem la cunoștință principiile acestea, suntem stăpâniți de fericoarea speranță, de a le vedea acceptate și astfel de a vedea cât mai curând terminată groaznică luptă, care tot mai mult se presintă ca o baie de sânge fără scop. Lumea întreagă recunoaște de altă parte, că onoarea armelor e neatinsă la toate părțile. Dee deci urechea voastră ascultare rugămintelor noastre și primiți invitarea părintească, pe care v'o adresăm, în numele Mântuitorului divin, în al principelui păcii! Gândiți-vă la toate răspunsabilitățile grele pe cari le aveți înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Dela decidera voastră atărnă liniștea și bucuria numărăoaselor familii, viața miilor de tineri, cu un cuvânt, fericirea popoarelor, cărora voi datori le sunteți cu binefacerile acestei decideri. Inspire-vă Domnul deciderile corresponsabile sfinței sale voințe, și facă cerul, ca să vă câștigați aprobarea contemporanilor și să vă asigurați la generațiile viitoare frumosul nume de făcători de pace. Noi, cari în rugăciuni și în penitență suntem legați de toate sufletele credincioase, cari ahtiază după pace, implorăm pentru voi dela spiritul sfânt ușurare și sfat.

Dat în Vatican, la 1 August 1917.

Benedict XV, m. p.

Războiul.

23 August n.

Frontul dela *ost*. La Soveja, Susita și Ocna, au fost atacuri dușmane. Le-am respins pe toate, cu pierderi mari pentru dușman. Pe linia armatei principelui Leopold de Bavaria rușii au dat foc satelor și apoi s'au retras pe altă linie. Terenul astfel golit a fost ocupat de trupele aliate, fără luptă. Frontul *italian*. Atacurile italiene la Isonzo s'au continuat cu cea mai mare vehemență. Cam 40 de diviziuni dușmane au năvălit în curs de patru zile asupra liniilor trupelor noastre. La Auzza dușmanul a asaltat de repetateori pozițiile trupelor noastre, dar totdeauna a fost respins. Pe platoul dela Vrh însă i-a reușit să câștige teren în direcție sudică. Pentru fiecare palmă de loc s'au dat lupte grele și îndârjite, pept la pept, și tot așa și la râul Wippach, apoi în Karst, unde se afla însași Maestatea Sa, Impăratul și Regele Carol, în mijlocul vitezelor sale trupe. Monarhul a urmărit cu atenție de dimineață până seara mersul luptelor. Pe unele locuri dușmanul a intrat în tranșeele noastre, dar atacat cu baionetele de rezervele noastre, a trebuit să le părăsască. S'a distins batalionul de vânători din Viena, numărul 21, apoi părți din regimentele 93 și 100 de infanterie. În Karst toate pozițiile au rămas în mâinile trupelor noastre. Jertfele italianilor sunt foarte mari. Frontul dela *vest*. Atacuri vehemente engleze între Lange-mark și Hollebecke au fost respinse de germani. La râul Maas au atacat francezii, cărora li-a reușit într'un loc să intre în primele tranșee germane, dar de altcun și atacurile lor au fost respinse pretutindenea.

24 August n.

Frontul dela *ost*. La Soveja, Susita și Ocna, unde operează armata Arhiducelui Iosif, dușmanul a atacat de nou, fără vreun succes. La frontul acesta aviatorii noștri au desvoltat o activitate succesă față de dușmanul aflător în preponderanță numerică. La frontul armatei principelui Leopold de Bavaria rușii au înaintat cu trupe mari de recunoaștere într'un loc, iar lângă Brody s'au reînnoit luptele. Frontul *italian*. Lupta decurge mai departe. Până la amiază a fost liniște, dar după amiază s'au început atacurile vehemente. Italianii au primit mereu trupe ajutoare, dar n'au fost în stare să secere succese cu ele. Trupele noastre și-au păstrat pozițiile. S'a distins regimentul 41 de infanterie și divizia de gloțiși 106 în luptele date la Vrh. Într' Wippach și mare a atacat cu toată vehemența armata a treia italiană. Luptele au fost grele, dar vitezele noastre trupe s'au ținut bine și pretutindenea au respins atacurile dușmane, executate cu mari forțe. Ambele state ale monarhiei și toate ținuturile Bosniei au participat, prin fiii lor, la succesele laudabile. S'au distins regimentele de infanterie 51 (Cluj) 62 (Murașoșorheiu) și 63 (Bistrița), precum în ziua premergătoare s'au distins altele și ca mâne se vor distinge earăș altele. În Karst frontul e plin de cadavre dușmane. Frontul dela *vest*. Trupele germane au luat dela englezi teritorul cucerit în zilele din urmă la Ypern și au respins noile atacuri dușmane, engleze și franceze. În Macedonia sunt călduri groaznice (60 grade la soare), din care motiv nu se pot da lupte.

25 August n.

Frontul dela *vest*. Lângă Ypern s'au desvoltat pe unele locuri lupte vii de artilerie, cari s'au continuat și noaptea. La ost dela St. Julien germanii au curățit un cuib englez. În alt loc englezii au împins puțin îndărăt liniile germane. Măreștea Giellemont a fost recucerită dela englezi. Atacurile vehemente franceze au fost toate respinse, cu pierderi mari pentru dușmani. La frontul dela *ost* e activitate de artilerie pe întreaga linie. La Brody încercarea de înaintare a trupelor rusești a fost zădărnicită. Frontul *italian*. La Vrh, amăsurat situației ce ni s'a creat, am ocupat altă linie de apărare. Atacurile vehemente dușmane le-am respins pretutindenea. Numărul prizonierilor se urcă la 8000, cu 250 ofițeri. Am nimicit 12 aeroplanе dușmane. În Balcani nimic deosebit.

26 August n.

La frontul dela *ost* s'au dat lupte de artilerie între trupele dușmane și cele comandate de Arhiducele Iosif și general-colonul Böhmer-Ermolli, apoi la Dunaburg, Baranoviczy, Tarnopol și Sbrutz. S'au întâmplat și ciocniri între patrulare. La frontul *italian* Monte Santo a fost evacuat din partea trupelor noastre și ocupat de italieni, ale căror atacuri pe celelalte locuri au fost respinse cu pierderi mari. La frontul dela *vest* luptele mari și grele se continuă, cu rezultat bun pentru germani. La frontul macedonean au fost întreprinderi succese bulgare.

REVISTĂ POLITICĂ.

Rusia. Guvernul provizor a trimis 1500 de invitări la *conferența de stat*, convocată la Moscova, unde se vor întruni diferitele instituții și organizații, precum și deputați de ai dumei. Reprezentanții *zemstvo*-urilor au primit 137 invitări, comunele 186, reprezentanții organizațiilor locale și sociale 88. Public nu se admite la ședințe. Excepție se face cu membrii corporației diplomatice; pentru aceștia sunt rezervate locuri anume. Conferența de stat se ține în marele teatru al Moscovei, sub prezidenția lui Kerenski și în prezența miniștrilor. Prima ședință, în 25 August n., are în ordinea de zi expozeuri cu raport la chestiunile principale politice și economice. Conferența se continuă Luni, în 27 August, cu desbatere asupra expozeurilor făcute.

Curent antidinastic în România. Informațiuni din izvor diplomatic neutral vestesc, că situația regelui Ferdinand al României este dintre cele mai critice. Curentul antidinastic, după atâtea neisbânde militare, se întărește tot mai mult în mijlocul trupelor. Familia regală română stă acum sub scutul soldaților francezi, cari supraveghează și plecarea familiei regale din Iași. În capitala moldoveană s'au întâmplat zilele din urmă demonstrații de stradă de caracter revoluționar, — sub înrăurirea lucrurilor ce se petrec în Rusia.

Amânarea convocării constituyentei. Guvernul provizor al Rusiei stabilize termenul alegerii deputaților pentru constituantă pe ziua de 30 Septembrie a. c. În considerare, că listele electorale nu se pot compune până atunci, guvernul este silit să facă alegerile deputaților mai târziu. S'a stabilit un nou termen de alegere și anume pe ziua de 25 Noemvrie. Adunarea constituantă s'a amânat pe 11 Decemvrie a. c.

Acțiunea de pace. În cercurile Vaticanului se crede tot mai mult, că toamna anului curent va pune sfârșit războiului. Este exclus, ca guvernele din antantă să respingă pur și simplu nota papei Benedict XV. Ziarul englez *Morning Post* scrie, cu aprobarea cenzurei, că răspunsul ce va da antanta, lasă la discrețiunea papei de a face mai departe *propuneri* privitoare la condițiile păcii. De altfel opiniunea publică în Londra zice, că *dacă Germania face concesiuni*, pacea nu este imposibilă încă în anul acesta.

NOUTĂȚI.

Avansare. Domnul *Octavian Cosciuc*, absolvând cu strălucit succes academia militară din Wiener Neustadt, a fost avansat la rangul de sublocotenent în armata comună austro-ungară.

Pentru elevii institutelor militare. Primim următoarele dela comanda stațiunii militare din loc: Elevii academiei militare și ai tuturor institutelor de creștere militară sunt făcuți atenți, că în urma primejdiei de tifos, ce bântue în orașul nostru, au să-și anunțe intrarea în școală cu cinci zile înainte de expirarea concediului, și anume la comanda pieței. În cazuri, când este vorba de o boală infecțioasă în familie sau în casa respectivă, un medic militar trimis din partea comandei numite va decide, dacă oare trebuie sau nu amânată prezentarea în institut. Numai pe baza unui astfel de certificat medical, va permite comanda dela gară de aici, ca respectivul elev să poată pleca. Aspiranții, cari au să intre în anul prim al unui institut militar, au asemenea să se anunțe la comanda pieței pentru a primi certificat medical, precum și la comanda dela gară cu prilejul plecării; căci la din contră, în caz de îmbolnăvire de o boală infecțioasă, au să fie trimiși acasă din

institutul militar, și anume pe cheltuiala părinților sau a tutorilor lor.

Plecarea școlariilor germani. Tinerii școlari dela Lipsca, veniți peste vară la Sibiu și în împrejurime, vor pleca spre casă Miercuri în 29 August n. Școlarii vienezi, cari au petrecut vara în orașul nostru, s'au întors la Viena cu trenul din Vinerea trecută. Conducătorul lor, directorul Dr. Arnoscht, cu prilejul plecării a mulțumit autorităților și în deosebi poporațiunii si-biene pentru buna primire a copiilor.

Cheltuieli de război. Se constată oficial, că Italia a cheltuit în lunie 1917 suma de 1837 milioane de lire în scopuri de război, va să zică mai mult ca dublul sumei obișnuite în alte luni ale anilor 1916 și 1917.

Mare transport de bucate. Din Praga se anunță, că în Boemia au sosit cantități mari de grâu din România. Sânt cam 400 de vagoane. Grâul din acest an, adus din România, este de calitate excelentă.

Vaduva Nina de Tămaș născ. Popelovics din Deag, după grele suferințe împărțită cu sf. taine ale muribunzilor, a încetat din viață în 5/18 August 1917, la 3 ore dimineață, în etate de 73 ani și 20 ani de văduvie. În mormântarea i s'a făcut, după ritul gr. or. rom. în 7/20 August 1917, la 2 ore p. m. în grădina proprie, lângă fostul ei soț, Daniel Tămaș, paroh-protopop al Deagului. Odihnească în pace!

Ore de pian dă o doamnă română din Sibiu, atât elevelor începătoare, cât și celor ce vreau să se perfecționeze. Adresa se poate afla în redacția ziarului nostru.

Răspunsul antantei. Din cercuri bine informate se anunță ziarului *Secolo*, că statele din antantă vor răspunde abea peste câteva săptămâni la nota de pace a Vaticanului. Este probabil, că se va da un răspuns comun, a cărui redactare se zice că s'ar fi încredințat ministrului de externe italian, lui Sonnino.

Delia Olariu, profesoară de muzică la școala civilă de fete își începe lecțiile cu 1 Sept. 1917, Strada iernii 7 (Wintergasse 7) în Solo Cant, școală de Cor și pian.

General tocat în cap. Din Petrograd se vestește, că un comandant de regiment rusc, generalul *Porgosov*, a fost tocat în cap de puștile soldaților săi proprii. *Novoe Vremea* scrie cu mâhnire, că astfel de cazuri nu mai sânt astăzi rarități în armata nedisciplinată a Rusiei: acesta este fructul propagandei bolșevikilor.

Spiritul de poame. În numărul mai nou al foii oficiale este *oprită* pregătirea spiritului de poame. Opreliștea se rapoartă la: *pieșeci, pere și mere*, și la căzăturile acestor poame. Nici *prunele* nu-i iertat să se întrebuinteze în acest scop, dacă se află pe locuri ce nu se țin de teritorul oarecărei centrale de fiert spirit.

Pentru domeniul Ilustr. domn Antoniu Mocsonyi de Foen, în Bulci, se caută: un scriitor în cancelaria oficiului silvic (poate fi de ex. un învățator pensionat), mai mulți pădurari cu examen sau fără examen, precum și mai mulți păzitori de câmp și vânător. Doritorii au a se adresa (pe lângă comunicarea datelor personale) la Oficiul silvic al domeniului Mocsonyi. Posta *Batta* (Zeno major) Krassó-Szórényi megye.

Benzină pentru tinichigi. Corporațiunea industrială din loc are puțința de a sta în ajutor membrilor ei la procurarea de *benzină* pentru tinichigi. Cei ce doresc a-și procura benzina să poștească a se anunța în cancelaria corporațiunii, *Luni în 27 l. c.* între orele 8—9 a. m.

Mulțămărită. Comitetul parohial român gr. or. din Cerebăl, și pe aceasta cale aduce mulțămărită sinceră următorilor: Ioan Chenderes, Mihai Lescuș Pihuctei, Solomon Lescuș Tică, Alexandru Oneșan, Ioan Oneșan, Sana Medelean lui Nistor și Salomia Lescuș lui Ioan Dragotă, cari au cumpărat sf. noastre biserici I potir, disc, stea, copie și linguriță, în preț de 260 cor. Întru aducerea aminte a fiilor și fraților lor aflători sub arme. Pentru comitetul parohial: *Ioan Manica*, paroh. rom. gr. or.

La Siberia. După *Times*, călătoria la Siberia a familiei Romanov s'a ținut în mare secret. Două plutoane de infanterie au format suita exilaților. La gări nu s'a oprit trenul. Fostul țar și-a făcut drumul într'un vagon al Crucii Roșii Americane, ear soția sa și copiii în două vagoane de dormit. Nu

eră iertat nimănu să se apropie de tren. Conducătorilor nu li s'a spus, cine călătorește în tren. În primul și în ultimul vagon se găseau așezate mitraliere. Transportul a sosit la Tobolsk Sâmbătă seara, în 18 August n. Se crede că exțarul va fi dus și mai departe.

Haine de hârtie. În urma lipsei tot mai mari a stofelor de haine, fabricile din Germania și-au îndreptat atențiunea asupra îmbunătățirii metodei de a produce *țasățuri de hârtie*. Resultatul, cum comunică zierele germane, este favorabil peste așteptare. Se fabrică astăzi albituri nu numai pentru masă și paturi, ci și cămeși de hârtie, deocamdată nu tocmai fine, ștergere groase, stoffe de matrațe, de șorțuri și de haine pentru lucrători. Fabricarea țasățurilor de hârtie se perfecționează cu fiecare zi. Până la sfârșitul anului curent, cum ne asigură specialiștii, vom avea o bună *pânză de hârtie*, din care se va putea face ori ce fel de rufărie.

Teatru cinematograf. La *Apollo Bioscop* se dau interesante reprezentații, în fiecare zi. Și anume: în zile de lucru la orele 6^{1/2} și 8^{1/2} seara; în zile de Dumineci și sărbători la orele 4, 6^{1/2} și 8^{1/2} seara. Apollo Bioscopul se află în Casa Societății (Gesellschaftshaus) din Strada Schewis Nr 1. — Programa de Marți în 28 August: *Banul*, dramă după celebrul roman al lui Zola; *Beția de dragoste*, comedie. Miercuri și Joi, în 29 și 30 August: *O mie de dolari*, dramă americană; *Floarea pădurii*, dramă. Vineri în 31 Aug. și Sâmbătă în 1 Sept.: *Om fără nume*, dramă detectivă. În fiecare seară piese de întregire.

Cărți și reviste.

Biblioteca Noastră. A apărut un nou număr din *Biblioteca Noastră* pentru *petrecere și învățatură*. Cuprinde: Novele, istorioare, interesante notițe, sfaturi de tot felul, versuri, glume și ilustrațiuni. Redactor al publicației: *E. Hodoș*. Prețul unui exemplar numai 40 fileri. De vânzare la: Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Anunț școlar.

Școala civilă gr.or. rom. de fete din Arad.

Se aduce la cunoștință, că la școala civilă gr.or. română de fete din Arad înscrierile pentru anul școlar 1917/18 se vor face din 1-4 Septembrie (19-22 August st. v. 1917).

Examenele de corigență se țin în 2 Sept. (20 Aug.) 1917 la 8 ore a. m. cu elevele, cari s'au anunțat la direcțiune.

În 4 Sept. 1917 st. n. la 8 ore a. m. se țin examenele de primire, iar în 5 Sept. se vor începe prelegerile regulate.

Elevele vor plăti pe anul 1917/18 următoarele taxe:

Taxă de înscriere (odată pentru totdeauna)	6 K
Pentru fond. regn. de pens. al profesorilor	8 K
Didactru	80 K
Bibliotecă	2 K
Anuar	2 K

Toate taxele se plătesc la înscriere. Didactrul se poate plăti și în 4 rate: 1 Sept., 1 Nov., 1 Febr., 1 Aprilie.

În cl. I a școalei civile de fete se primesc elevele:

a) cari arată prin extras din matricula botezaților că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și

b) cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare).

În celelalte clase ale școalei civile de fete se primesc elevele, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școalele categoria școalei civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară poporală, se pot primi elevele în clasa II-III a școalei civile, — corespu-zător etății elevei, — numai pe baza unui examen de primire, după ce succes înaintea corpului profesoral al școalei, în sensul ordinațiunii ministrului regesc-ungar de culte și instrucțiune publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire este împreunat cu o taxă de 20 cor.

Elevele, cari se înmatriculează întâia dată la școala noastră, au să aducă extras din matricula botezaților, atestat școlar și certificat de revaccinare.

Internatul nu se va deschide. La așezarea elevelor la familia corpul profesoral va da tot concursul.

Direcțiunea.

Anunț.

Anul școlar 1917/18 la gimnaziul român gr. or. din Brad se începe la 1 Septembrie n. 1917.

Părinții, cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poftiți a se prezenta cu fiii sau fiicele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale la 1, 3 și 4 Septembrie n. 1917 spre înmatriculare. Școlarii cari se înmatriculează pentru primadață la gimnaziu, ori școala primară, împreună cu acesta, vor aduce testimoniu școlar, extras de botez și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toți școlarii, cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru. Examenale de corigență, de primire și supletorii se vor ține la 30 și 31 August n. a. c. Ceice se vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întâzierii.

În cl. I gimnazială se primesc numai școlari, cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecelea; asupra primirii celor trecuți peste doisprezece ani, hotărăște conferința profesorală, și numai în 5 Septembrie se primesc atari școlari, dacă nu s'a ajuns numărul prescris pentru o clasă.

Școlarii din școala poporală se vor primi în școala primară, ori în clasa I gimnazială.

În școala primară nu se plătește didactru.

În clasele gimnaziale școlarii români gr.-or. și gr.-cat. din protopresbiteratele Zărandului și Hălmașului plătesc didactru de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni, de alte naționalități și din alte locuri, câte 24 cor. pe an.

Fiecare școlar plătește pentru bibliotecă 2 cor. la an, taxă pentru fondul de pensiuie regnicolar al profesorilor 12 cor., pentru atestate și anuar 3 cor., pentru fondul școlarilor morboși câte 1 cor., pentru fondul de excursiuni 2 cor.

Școlarii săraci, diligenți și cu conduită bună se scutesc de didactru, sau se împărtășesc de ajutoare și beneficii din fondul «Masa studenților», sau din alte mijloace, de care dispune institutul. Ceice se simt îndreptățiți la scutirea de didactru, la înscriere au a-și prezenta cererea instruită în regulă la începutul anului. Mai târziu nu se vor lua în considerare.

Didactrul se plătește deodată la înscriere sau în două rate și anume: întâia rată la înscriere și a doua în Februarie necondiționat.

Fără plățirea acestora nu se va înscrie nici unul.

Fără știrea și învoirea direcțiunii gimnaziale nu e permis nici unui elev a ocupa cvartir. Aceia, cari nu vor observa această îndrumare, nu se vor înscrie.

Fiecare școlar trebuie să aibă cărțile de școală, admise la acest institut. Cărțile rupte și murdare se vor lua dela școlari și se vor nimici.

Dela fiecare școlar se cere, să aibă îmbrăcăminte corăspunzătoare și haine de pat.

În 5 Septembrie 1917 medicul gimnazial va vizita școlarii în prezența dirigentului de clasă, se va face împărțirea orelor și se vor începe prelegerile pe anul școlar 1917/18.

În 9 Septembrie n. 1917 se va face invocarea Duhului Sfânt și cetirea legilor școlare.

Brád (Brad), la 15 August 1917.

Direcțiunea gimnazială.

Condițiuni de primire

în școala civilă de fete a Asociațiunii și în internatul aceleia.

(Conform deciziunii On. Comitet central al Asociațiunii, ditto 28 Iulie n. 1917).

În clasa I a școalei civile de fete se primesc eleve:

a) care arată prin *extras din matricula botezaților ori dela forul civil*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și

b) dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare).

În celelalte clase ale școalei civile de fete se primesc eleve, care dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școale de asemenea categorii.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de clasa V ori VI dela școala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a școalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școalei, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucțiune publică, ditto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire e scutit de taxă.

Elevele, care se înscriu întâiadată, *au să aducă atestat școlar, extras din matricula botezaților ori dela forul civil, și certificat de revaccinare.*

În *cursul complementar* (supletor), *organizat și pentru trebuințele școalei de menaj* și împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școalei, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se primesc și eleve care au absolvat numai *două clase civile*, ori numai *școala poporală*, dacă au trecut de 15 ani.

Înscrierile pentru anul școlar 1917/18 se pot face din 1—6 Septembrie 1917 *stil nou*.

Examenale de corigență se țin în 3 Septembrie 1917 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

În 4 Septembrie 1917 st. n. la 8 ore a. m. se țin *examenale de primire*, iar în 5 Septembrie se încep prelegerile regulate.

Elevele plătesc următoarele taxe:

Taxa de înscriere (odată pentru totdeauna) 4 cor.

Taxa fondului de pensiuie 8 cor.

Didactru anual 50 cor.

Taxa de întreținere în internat 1000 cor.

Pentru spălătul rufelor, farmacie etc. (lunar) 15 cor.

Taxa pentru *pian*, 2 ore pe săptămână (afară de orele de exercițiu), pentru o elevă singură: 20 cor. pe lună; pentru două eleve împreună: 10 cor. pe lună de elevă. (Notele pentru pian: exerciții, etude, sonatine, piese etc., după care au urmat instrucțiunea în anul din urmă, să le aducă cu sine).

Pentru *limba franceză* (obiect facultativ): 3 cor. pe lună.

Aceste taxe se plătesc *anticipativ*, în patru sau în două rate, și se socotesc dela 1 Septembrie. — P. T. părinți ai elevelor sunt rugați a se prezenta la timp pentru înscriere, în interesul învățământului și a ordinii institutului.

Spesele particulare ale elevelor interne (pentru cărți, material de scris, desemn, lucru manual, etc.) se poartă separat, cu dare de seamă la finea fiecărei luni.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

În caz de repășire în decursul anului, din orice cauză, *didactrul și taxa internatului* se plătesc pe întreg pătărul de an școlar, în care se anunță repășirea.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apeduct, baie proprie și lumină electrică, în cele mai bune condiții *igienice*.

Elevele din internat au și ore de conversație, la timp anumit, în limba franceză, maghiară și germană, după trebuință. Ele se prepară și învață lecțiile sub conducerea profesoarelor și a guvernantelor.

Elevele care voesc să fie primite în internat, (pentru școala civilă sau elementară, ori pentru vre-o preparandie din loc), să se anunțe de timpuriu și să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de cooperit, 4 cearșafuri (lințolii, lepedeie), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 piepteni. Afară de acestea rufele sau albiturile trebuincioase, câte 1/2 duzină din fiecare, o haină de vară și una de eamnă, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte o duzină, o umbrelă (cort) și încălțăminte. În decursul anului vor primi în internat 2 sorte uniforme, o pălărie de vară și una de eamnă, care se fac aici cu prețuri moderate.

Nagyszeben (Sibiu), în Iulie 1917.

Direcțiunea școalei.

IOAN I. KEIL, Sibiu,

comisionar al «Societății pe acții pentru cumpărarea de produse în război», cumpără cu prețurile cele mai urcate

tot felul de bucate

cu vagonul, sau în cantități mai mici, dela orice stațiune a căilor ferate din întreaga țară, și caută ca mijlocitori reprezentanți de încredere, pe lângă proviziuni corăspunzătoare. (126) 8—12

De vânzare

Un aranjament de școală aproape nou, (bănci, tablă etc.) se află de vânzare în Sibiu, *Salzgasse Nr. 1*. Informațiuni mai de aproape tot acolo. (159) 2—3

Nr. 240/917.

(152) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III. *Valeamare*, în tractul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă, cu restricția §-lui 26 din Regulamentul parohial.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar reflectanții să se prezinte în parohie, conform Regulamentului, pentru a face cunoștința poporului.

Geoagiu, (Algyógy), 5/18 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiterial gr. or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici,
protopop.

Nr 238/917.

(153) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III *Almașul mare-Brădet*, devenită vacantă prin trecerea parohului la altă parohie, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar reflectanții să se prezinte în parohie spre a se face cunoșcuți.

Geoagiu, Algyógy, 5/18 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiterial gr. or. rom. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop

Nr. 179/917.

(154) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățator la școalele noastre, din comunele mai jos însemnate, să scrie concurs cu termin de 15 zile, dela această primă publicare.

1. *Cricău*. Salar: 1200 cor. din care 800 cor. dela comuna bisericească, prin repartitie, iar 400 cor. ajutor dela P. V. Consistoriu; cvartir și grădină.

2. *Mesentea*. Salar: 1200 cor. din care 400 cor. din repartitie, 200 cor. ajutor dela P. V. Consistoriu; iar restul votat dela stat; cvartir și grădină.

3. *Mihalț*, postul I. Salar: 1200 cor. din care 600 cor. din repartitie; iar restul votat dela stat; cvartir și grădină.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, fiind cei aleși datori a instrua elevii și în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sârbători în biserică; recomandându-se concurenților a se prezenta înainte de alegere în comună, spre a fi cunoșcuți de poporeni,

Alba-Iulia, 28 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiterial ortodox rom. al tract. Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 234/1917.

(155) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățatori din următoarele comune (*tr. Deva*) se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român», pe lângă următoarele emolumente:

1. În *Banpotoc* cu 450 cor., dela popor iar restul dela stat — votat deja, — cvartir în edificiul școalei, grădină: 1000 st. □ plantată cu pomi și legume, lemne pt. școală: 3 st. □

2. *Boholt* — 600 cor. dela popor, iar restul votat deja dela stat, — cvartir în natură, 8 m. □ lemne pt. școală și învățator, și 1/4 jug. grădină.

3. *Hondol*, 1000 cor. din repartitie dela popor, iar restul 200 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales. — Cvatir în școală, — 1/4 jug. grădină.

4. *Suligete*, 800 cor. dela comuna bisericească în rate lunare, iar restul se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales. cvartir în natură, 20 cor. relut pt. grădină, 2 st. □ de lemne în natură pt. școală și învățator.

Dela toți învățătorii se cere a conduce elevii la biserică și a cânta cu ei, eventual

a forma cor, a ținea școală de repetiție, iar pentru a face cunoștință cu poporul să se presinte în vreo Duminecă la biserică spre a cânta.

Documentele concurentului împreună cu rugarea sunt a se adresa oficiului protopresbiterial gr. or. rom. în Deva.

Deva, la 28 Iulie 1917.

Of. prot. gr. or. rom. Deva în conțelegere cu comitetele par. respective.

Dr. Ioan Dobre,
protopresbiter.

Nr. 328/1617.

(158) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. I. *Bucium Poeni*, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile intruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul arătat și pe lângă observarea dispozițiilor din Regulamentul pentru parohii §. 33 să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a cuvânta și celebra.

Abrud, la 24 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiterial ort. rom. al tractului Abrud în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 442/1917.

(157) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh de cl. I. din materia *Dupapeatra Valea Porcurii* cu filia *Serboia* se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au să aștearnă cererile instruite în sensul normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în termenul deschis și a se prezenta în termenul regulamentar în comună pentru a se face cunoșcuți poporului și pentru a cânta și cuvânta, eventual celebra.

Brad, la 28 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiterial ort. român al Zărandului în conțelegere cu comitetul parohial.

V. Dămian,
protopresbiter.

Nr. 233/1917.

(156) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățator la școala profesională gr.-or. română din comuna *Mașterhaza* se scrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar de 1200 coroane, ce se plătește dela biserică în 2 rate semestrale, locuință corespuzătoare în edificiul școalei și 1/4 jugăr grădină.

Învățătorul ales, pe lângă celelalte îndatoriri impuse prin lege, este obligat să formeze cor cu elevii și să cânte în biserică în toate Duminecele și sârbătorile.

Concurenții își vor înainta cererile, instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul indicat, iar spre a-și arăta destoinicia în cântări se vor prezenta la biserică într'o Duminecă ori sârbătoare.

Reghin (Szász-régen), 29 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiterial ort. român al Reghinului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma,
protopop.

S'a pierdut un junc de 2 ani, roșu-târcat, la târgul Săliștei ținut în 11 Iunie st. n. a. c. Onorații domni **preoți și învățatori** sunt rugați a aviza poporul. La caz că s'ar afla, binevoitori a mă aviza. Cu stimă:

Maria Buda,
(151) 2—3 Topârcea, Nr. 229. u. p. Nagyludas.